

ИЗВЕСТИЕ НА КОМИСИЯТА**ДОКУМЕНТ С НАСОКИ****Режим на ЕС, уреждащ търговията и реекспорта на слонова кост в рамките на ЕС**

(2017/C 154/06)

Целта на настоящите насоки е да се даде тълкуване на Регламент (ЕО) № 338/97 на Съвета⁽¹⁾, в което на държавите — членки на ЕС, се препоръчва i) да преустановят експорта/реекспорта на предмети от необработена слонова кост и ii) да осигурят стриктно тълкуване на разпоредбите от правото на Съюза, съгласно които се разрешават търговията със слонова кост в рамките на ЕС и експортът/реекспортът на обработена слонова кост.

1. Контекст и обосновка**i) Международната правна рамка и правната рамка на ЕС, уреждащи търговията със слонова кост**

Африканският слон *Loxodonta africana* и азиатският слон *Elephas maximus* са включени в приложенията към Конвенцията по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (СИТЕС), която обединява 183 държави, включително ЕС и всички държави — членки на ЕС. В условията на сегашния режим по СИТЕС международната търговия със слонова кост⁽²⁾ е забранена със строго ограничени изключения (по-специално за предмети, придобити преди разпоредбите на СИТЕС да започнат да се прилагат по отношение на слоновата кост). СИТЕС не регламентира вътрешната търговия със слонова кост.

СИТЕС се прилага в ЕС чрез Регламент (ЕО) № 338/97 и свързаните регламенти на Комисията (регламентите на ЕС за търговия с видове от дивата флора и фауна). Що се отнася до слоновата кост (както и за другите видове, включени в приложение А към Регламент (ЕО) № 338/97), ЕС допълнително е приел мерки, които са по-строги от разпоредбите на СИТЕС.

В резултат на това търговията със слонова кост е строго регламентирана в ЕС посредством регламентите на ЕС за търговия с видове от дивата флора и фауна и в повечето случаи търговията със слонова кост към ЕС, в рамките на ЕС и от ЕС не е разрешена.

Търговията със слонова кост в рамките на ЕС и реекспортът на слонова кост са разрешени само при следните условия:

- търговията в рамките на ЕС е разрешена за предмети от слонова кост, внесени в ЕС преди конкретният вид слон да е включен в допълнение I към СИТЕС (18 януари 1990 г. за африкански слон и 1 юли 1975 г. за азиатски слон)⁽³⁾. Търговията в рамките на ЕС може да се осъществява единствено ако за целта има издаден сертификат от съответната държава — членка на ЕС, с изключение на „обработените екземпляри“ (виж определението по-долу), придобити преди 3 март 1947 г., които могат да бъдат търгувани в ЕС без сертификат,
- реекспортът от ЕС е разрешен за екземпляри от слонова кост, придобити преди датата, на която СИТЕС е започнала да се прилага за тях, т.е. 26 февруари 1976 г. за африкански слонове и 1 юли 1975 г. за азиатски слонове⁽⁴⁾.

ii) Международен контекст: значително повишаване на браконьерството на слонове и трафика на слонова кост в резултат от нарастващото търсене в Азия

През последните години браконьерството на слонове достигна много високи нива. Данните сочат, че между 20 000 и 30 000 африкански слона биват убивани всяка година от 2011 г. насам⁽⁵⁾. Това е довело до всеобщо намаляване на популацията на африканския слон, което застрашава възстановяването на вида, наблюдавано в периода 1990—2005 г.

⁽¹⁾ Регламент (ЕО) № 338/97 на Съвета от 9 декември 1996 г. относно защитата на видовете от дивата флора и фауна чрез регулиране на търговията с тях (ОВ L 61, 3.3.1997 г., стр. 1).

⁽²⁾ Посочването на слонова кост в настоящия документ с насоки се отнася само до кост от слон.

⁽³⁾ Съгласно член 8, параграф 3, буква а) от Регламент (ЕО) № 338/97.

⁽⁴⁾ Вж. член 5, параграф 6, подточка ii) от Регламент (ЕО) № 338/97. СИТЕС се прилага от 26 февруари 1976 г. за африкански слонове с включването на този вид в приложение III от страна на Гана; азиатските слонове са включени в приложение I към СИТЕС на 1 юли 1975 г.

⁽⁵⁾ Nellemann, C., Henriksen, R., Raxter, P., Ash, N., Mrema, E. (Eds). (2014). *The Environmental Crime Crisis – Threats to Sustainable Development from Illegal Exploitation and Trade in Wildlife and Forest Resources* (Кризата, свързана с престъпленията против околната среда — Заплахи за устойчивото развитие вследствие на незаконната експлоатация и търговия с видове от дивата флора и фауна и горски ресурси). Оценка за бързо реагиране на ЮНЕП. Програма на ООН за околната среда и GRID-Arendal, Найроби и Арендал.

Наред със значителното повишаване на браконьерството на африкански слонове се увеличи значително и незаконната търговия със слонова кост в резултат от непрекъснатото нарастване на търсенето на слонова кост на азиатските пазари. Според информационната система за търговията със слонове (ETIS) ⁽¹⁾ в периода 2010—2015 г. са били изземвани около 39 тона необработена слонова кост годишно, а конфискуваните количества обработена слонова кост значително са се повишили през годините, като са възлизали средно на около 5,6 тона годишно ⁽²⁾. Движението на такива мащабни пратки със слонова кост отразява факта, че транснационалните организирани престъпни мрежи все по-често участват в незаконна търговия със слонова кост.

В отговор на значителното повишаване на браконьерството на слонове и трафика на слонова кост международната общност е поела множество ангажименти посредством резолюции на Общото събрание на ООН и Асамблеята на ООН по околната среда, както и по време на няколко конференции на високо равнище.

Редица нови мерки бяха приети на 17-ата Конференция на страните (CoP17) по CITES (CoP17 по CITES) през октомври 2016 г. с цел да се засили спазването на правилата за борба срещу браконьерството на слонове и трафика на слонова кост, да се намали търсенето на незаконна слонова кост и да се засили контролът по отношение на законността на слоновата кост по вътрешните пазари.

С Резолюция 10.10 (Rev. CoP17) на CITES относно търговията с екземпляри от слонове страните се призовават да въведат всеобхватни вътрешни законодателни и регулаторни мерки и мерки за изпълнение, както и други мерки в областта на търговията със слонова кост/вътрешните пазари. В Резолюцията също така се препоръчва „всички страни по Конвенцията и страните, които не са се присъединили към нея, в чиято юрисдикция е налице законен вътрешен пазар за слонова кост, който допринася за браконьерството или незаконната търговия, спешно да предприемат всички необходими законодателни и регулаторни мерки и мерки за изпълнение, за да затворят вътрешните си пазари за търговия с необработена и обработена слонова кост“ и се признава, че „за някои предмети може да бъдат оправдани строги изключения от подобно затваряне; изключенията не следва да допринасят за браконьерството или незаконната търговия“.

iii) Все по-високо ниво на законната търговия със слонова кост от ЕС към Азия

През последните години реекспортът от ЕС за търговски цели както на необработена, така и на обработена слонова кост, извършван в съответствие с Регламент (ЕО) № 338/97 („законен реекспорт“), значително се е повишил и е налице ясно изразена тенденция на увеличаване на реекспорта на слонова кост към Източна Азия (виж каре 1).

Каре 1

Нива на законния реекспорт на слонова кост от ЕС — основни факти и цифри

Слонските бивни са екземплярите, които представляват най-голям дял от реекспорта от ЕС на предмети от необработена слонова кост. Докато в периода 2006—2012 г. броят на бивните, реекспортирани от ЕС годишно, винаги е бил под 100 (с изключение на 2008 г., когато е достигнал 111), през 2013 г. тази цифра значително се е увеличила (достигайки повече от 300), като увеличението е по-осезаемо през 2014 и 2015 г. (повече от 600 броя всяка година). Почти всички слонски бивни, реекспортирани от ЕС през 2014 и 2015 г., са били предназначени за Китай или за Специален административен район на Китайската народна република Хонконг.

В допълнение към търговията с бивни държавите — членки на ЕС, са докладвали и търговия през последното десетилетие с необработена слонова кост под формата на парчета от слонова кост. Въз основа на докладваното тегло изглежда е налице общ спад на реекспорта на парчета от слонова кост, но въз основа на докладвания брой на екземплярите е налице общо увеличение на реекспорта (с големи разлики в различните години), което предполага, че през последното десетилетие търговията с тази стока е останала относително стабилна. Действителните количества парчета от слонова кост обаче много трудно могат да се определят, тъй като те биха могли значително да варират по размер.

През последните години броят на реекспортираните от ЕС предмети от **обработена слонова кост** се е увеличил, като докладваните данни от държавите — членки на ЕС, показват значително увеличение след 2012 г. Що се отнася до търговията с отделни екземпляри, най-големите количества са докладвани през 2015 г. (10 000 предмета от слонова кост, реекспортирани през 2015 г.). Въпреки това следва да се отбележи, че данните за търговията се докладват в различни мерни единици от страна на държавите членки. В допълнение към търговията с отделни предмети е докладвана и търговия въз основа на маса (кг). Реекспортът на слонова кост, докладван от държавите членки въз основа на маса, варира значително, като достига най-високите си нива през 2012 г. (около 600 kg, в допълнение към 7 000 отделни предмета) и около 200 kg през 2015 г.

⁽¹⁾ Информационната система за търговията със слонове (ETIS) е създадена с Резолюция 10.10 (Rev. CoP17) на Конференцията на страните по CITES относно търговията с екземпляри от слонове, като нейните цели са: „i) изтвърване и регистриране на нивата и тенденциите, както и промени в нивата и тенденциите в незаконното убиване на слонове и търговията със слонова кост“. Посредством ETIS се съставя подробен доклад за конфискуваните количества слонова кост в световен мащаб преди всяка конференция на страните по CITES. Последните доклади, съставени през 2016 г. за CoP17 по CITES, можете да намерите тук:
<https://cites.org/sites/default/files/eng/cop/17/WorkingDocs/E-CoP17-57-06-R1.pdf>
<https://cites.org/sites/default/files/eng/cop/17/WorkingDocs/E-CoP17-57-06-R1-Add.pdf>

⁽²⁾ За 50 % от наличните в ETIS записи страните по CITES не са посочили тегло на иззетите количества слонова кост.

Реекспортът на предмети от обработена слонова кост обхваща много различни видове предмети (включително антични предмети, музикални инструменти или различни видове резбовани изделия). Основните пазари на местоназначение за тези предмети са Китай и Специален административен район на Китайската народна република Хонконг, но е било докладвано и за по-ниски нива на търговия с други държави, по-специално САЩ, Швейцария, Япония и Руската федерация).

Данните, използвани за оценка на нивата на търговия, са взети от информацията за реекспорт, предоставена от държавите — членки на ЕС, като част от годишните им отчети по СИТЕС в съответствие с член 15, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 338/97 на Съвета

iv) Инициативи на ЕС за борба срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна, свързани с търговията със слонова кост в рамките на ЕС и експорта на слонова кост

В Съобщението относно План за действие на ЕС срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна⁽¹⁾ ЕС и неговите държави членки се приканват да прилагат всеобхватна стратегия за борба срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна. В това съобщение по-специално се предвижда (съгласно мярка 2 „По-нататъшно ограничаване на търговията със слонова кост в ЕС и на износа от Съюза“), че Европейската комисия следва да издаде насоки „с цел да се гарантира единно тълкуване на правилата на ЕС, така че да се прекрати износьт на необработена слонова кост от периода преди влизане в сила на Конвенцията и да се гарантира, че в ЕС се търгуват само законни старинни изделия от слонова кост“ до края на 2016 г.

В заключенията си от юни 2016 г. относно това съобщение Съветът на Европейския съюз настойчиво прикани „държавите членки да не издават документи за износ или реекспорт на необработена слонова кост от периода преди влизането в сила на Конвенцията, въз основа на насоките на ЕС, и да разгледа възможността за допълнителни мерки, с които да се прекрати търговията със слонова кост“.

Настоящите насоки са разработени в отговор на тези препоръки.

Нарастващото търсене на слонова кост в Азия е един от най-важните фактори за сегашните високи нива на браконьерството на слонове и трафика на слонова кост. Чрез настоящите насоки ЕС ще допринесе за намаляването на това търсене и ще подкрепи усилията на важни целеви пазари за продукти от видове от дивата флора и фауна, като например Китай, който през 2016 г. прие конкретни мерки за ограничаване на вноса на предмети от слонова кост на своя територия и обяви, че постепенно ще затвори вътрешния си пазар за слонова кост до края на 2017 г. Тези насоки също така имат за цел да се гарантира, че слонова кост с незаконен произход няма да се търгува на територията на ЕС или експортира от Съюза и че законната търговия със слонова кост не може да се използва като прикритие за търговия с незаконна слонова кост.

В настоящите насоки първо се разглежда реекспортът на слонова кост от ЕС (раздел 3), а след това и търговията в ЕС със слонова кост (раздел 4).

2. Статус на документа

Настоящият документ с насоки беше обсъден и разработен в сътрудничество с представителите на държавите членки, участващи в „Експертната група на компетентните управляващи органи по СИТЕС“.

Настоящото съобщение има за цел да подпомага гражданите, предприятията и националните органи при прилагането на Регламент (ЕО) № 338/97 и регламентите за неговото изпълнение. Настоящият документ с насоки не заменя, допълва или изменя разпоредбите на Регламента на Съвета и на регламентите за неговото изпълнение; освен това той не следва да се разглежда изолирано, а да се използва във връзка с това законодателство. Единствено Съдът на Европейския съюз е компетентен да тълкува авторитетно правото на ЕС.

Документът ще се публикува в електронен формат от Комисията и може да се публикува от държавите членки.

Документът ще бъде преразгледан от Комисията след консултация с „Експертната група на компетентните управляващи органи по СИТЕС“ през втората половина на 2019 г. Въпреки това Комисията и държавите членки ще обърнат специално внимание на опасенията във връзка с вътрешната търговия със слонова кост, както и на реекспорта на обработена слонова кост от ЕС, с оглед да се прецени дали в настоящите насоки са необходими промени по тези точки преди втората половина на 2019 г.

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0087&from=bg>

3. Насоки относно тълкуването на правилата на ЕС за реекспорт на слонова кост

i) Насоки относно реекспорта на необработена слонова кост

Правилата, уреждащи реекспорта на екземпляри от необработена слонова кост ⁽¹⁾, придобити преди датата, на която CITES е станала приложима за тях, са определени в член 5 от Регламент (ЕО) № 338/97.

Съгласно член 5, параграф 2, буква г) от Регламент (ЕО) № 338/97 при оценяването на заявленията за реекспорт на необработена слонова кост управителният орган трябва да се е „уверил след консултация с компетентния научен орган, че няма други фактори, свързани с опазването на вида, които да не допускат издаването на разрешително за износ“.

Тези разпоредби трябва да се тълкуват с оглед на описаните в раздел 1 обстоятелства, както и предвид специфичните особености, свързани с международната търговия с необработена слонова кост. Необработената слонова кост съставлява най-големият дял от слоновата кост, която навлиза в международната незаконна търговия в световен мащаб. Това се потвърждава от данните, докладвани от страните по CITES в ETIS, които сочат, че конфискуваните количества незаконна необработена слонова кост представляват по-голямата част от иззетата слонова кост в световен мащаб. Необработената слонова кост се състои главно от бивни, които трудно се разграничават едни от други. Рисковете законният реекспорт на необработена слонова кост да се използва като прикритие за незаконна търговия с незаконна необработена слонова кост са по-големи, отколкото при обработената слонова кост, въпреки факта, че законните бивни могат да се търгуват само ако са маркирани.

Преустановяването на реекспорта на необработена слонова кост от ЕС ще гарантира, че бивните със законен произход не се смесват с незаконна слонова кост, и ще подпомогне държавите по местоназначение при прилагането на техните мерки за намаляване на търсенето на слонова кост, които представляват важна стъпка в борбата срещу незаконната търговия със слонова кост и настоящото увеличаване на браконьерството на слонове.

При сегашните обстоятелства Комисията препоръчва, с оглед на принципа на предпазните мерки и освен ако не бъдат открити убедителни научни доказателства за обратното, държавите членки да вземат под внимание наличието на сериозни фактори, свързани с опазването на слоновете като вид, поради които не се допуска издаването на сертификати за реекспорт за необработена слонова кост.

Следователно в съответствие с Регламент (ЕО) № 338/97 Комисията препоръчва на държавите членки като временна мярка, считано от 1 юли 2017 г., да не издават сертификати за реекспорт за необработена слонова кост, освен в изключителни случаи, когато управителният орган на съответната държава членка е убеден, че предметът:

1. е част от истински обмен на културни продукти между институции с утвърдена репутация (т.е. музеи);
2. е наследство, което се придвижва като част от преместване на семейство;
3. се придвижва с цел принудително изпълнение, както и с научна или образователна цел.

В такива изключителни случаи се препоръчва управителните органи да спазват посочените в настоящия документ насоки във връзка с придобиването на подходящо доказателство за законен произход на екземплярите (приложение I към настоящия документ), маркиране (приложение II) и, когато е уместно, координиране с други държави членки и трети страни (подраздел iii).

ii) Насоки относно реекспорта на обработена слонова кост

За разлика от необработената, „обработената слонова кост“ обхваща много различни видове екземпляри. Тук се включват предмети, които са били търгувани законно в продължение на десетилетия (например музикални инструменти или антикварни предмети) и не е ясно дали пълното преустановяване на реекспорта за такива предмети ще има осезаемо въздействие върху международната незаконна търговия със слонова кост. Но с оглед на увеличаването на реекспорта на обработена слонова кост от ЕС през последните години съществува необходимостта от засилване на контрола на прилагането на действащите правила.

При всички случаи е наложително държавите — членки на ЕС, да упражняват високо ниво на контрол във връзка със заявленията за реекспорт на обработена слонова кост, за да се уверят, че предоставят съответните документи само когато са изпълнени условията, определени в съответствие с правото на ЕС, които гарантират, че слоновата кост е със законен произход. С оглед да се избегне възможността за износ на предмети от слонова кост, които не отговарят на необходимите условия, се препоръчва строго тълкуване на условията за издаване на такива сертификати за реекспорт.

⁽¹⁾ Препоръчително е държавите — членки на ЕС, да използват определението за „необработена слонова кост“, съдържащо се в Резолюция 10.10 (Rev. СоP17) на CITES, съгласно което:

- „а) терминът „необработена слонова кост“ включва всички цели слонски бивни, полирани или не, в каквато и да е форма, както и всички парчета слонова кост, полирана или не, независимо до каква степен е променила първоначалния си вид, с изключение на „обработена слонова кост“; и
- б) „обработена слонова кост“ се тълкува в смисъл на слонова кост, която е резбована, оформена или преработена, изцяло или частично, но не включва цели бивни в каквато и да е форма, освен ако цялата повърхност не е резбована.“

С цел да се оценят условията, при които такава търговия може да бъде разрешена, се препоръчва държавите — членки на ЕС, да прилагат насоките относно „доказателство за законно придобиване“, съдържащи се в приложение I към настоящия документ, както и относно „маркиране, регистрация и други изисквания за издаване на сертификати“, съдържащи се в приложение II.

От особена важност е лицето, подаващо заявление за издаването на сертификат за реекспорт, да докаже, че екземплярите са придобити преди датата, на която CITES е влязла в сила за съответните предмети. Ако такова доказателство не може да бъде предоставено от заявителя, не следва да се издава сертификат.

В случай на издаване на сертификат той следва да включва достатъчно подробно описание на съответния предмет, така че сертификатът да може да се използва само за съответния екземпляр. Освен това, и когато законодателството го позволява, държавите членки могат да обмислят събиране на данни, проверка и документиране на самоличността, когато е възможно, на заявителя и на купувача (напр. чрез съхраняване на копие от документите за самоличност).

iii) Координиране в рамките на държавите — членки на ЕС, и между тях, както и с трети държави

Когато регионалните/местните управителни органи по CITES са отговорни за издаването на документация по CITES, се препоръчва държавите членки да гарантират, че регионалните органи се отчитат пред централния управителен орган по CITES във връзка с всички подадени заявления за сертификати за реекспорт/търговия в рамките на ЕС. Това би гарантирало надлежна координирана проверка на законното придобиване, както и последователност при оценката на заявленията. Това би могло да бъде подкрепено чрез създаването на национални бази данни за съхранение на съответната информация.

Когато сертификат за търговия в рамките на ЕС, издаден от държава — членка на ЕС, бъде представен като доказателство за законно придобиване с цел издаването на сертификат за реекспорт, следва да се направи консултация с държавата членка, която е издала сертификата за търговия в рамките на ЕС, относно неговата валидност. Това следва да се прилага за всички заявления, отнасящи се до слонова кост, и най-вече за предмети от необработена слонова кост.

Освен това могат да се прилагат допълнителни ограничения/мерки за контрол по отношение на реекспорта към някои държави/територии, в които са въведени по-строги вътрешни мерки по отношение на търговията със слонова кост, като например континентален Китай, Специален административен район на Китайската народна република Хонконг и Съединените американски щати (САЩ). Преди издаването на сертификати за реекспорт за слонова кост, съответната държава членка следва да уведоми органите по CITES на държавата по местоназначение, така че тя да може да потвърди, че вносът на този екземпляр е в съответствие с действащите разпоредби.

4. Насоки за прилагането на правото на ЕС в областта на търговията със слонова кост в рамките на ЕС

Препоръчително е държавите — членки на ЕС, да спазват посочените по-долу насоки, основаващи се на съществуващите най-добри практики в държавите — членки на ЕС, при оценката на заявления за издаване на сертификати за търговия със слонова кост в рамките на ЕС и тълкуването на разпоредбите на правото на ЕС, касаещи търговията в рамките на ЕС с „обработени екземпляри“ от слонова кост.

След решението на CITES за забрана на международната търговия със слонова кост през 1989 г. търсенето на слонова кост в Европа е намаляло значително. Държавите — членки на ЕС, не са били определени в рамките на CITES като важни пазари по местоназначение за слонова кост с незаконен произход. По-голямата част от търговията в рамките на ЕС се състои от антични предмети от слонова кост. Въпреки това в рамките на ЕС са налице случаи на незаконна търговия с предмети от слонова кост. В държавите членки също така съществуват различни подходи по отношение на обработката на заявления за издаване на сертификати за търговска употреба на екземпляри от слонова кост в рамките на ЕС, както и по отношение на търговията в рамките на ЕС с „обработени екземпляри“ от слонова кост. ЕС има задължението да гарантира, че търговската употреба на слонова кост в ЕС е строго контролирана и регламентирана съгласно Резолуция 10.10 (Rev. CoP17) на CITES и Регламент (ЕО) № 338/97. Поради това са необходими повишена бдителност и мерки за контрол на търговията в рамките на ЕС с предмети от слонова кост във връзка със заявления за търговия със слонова кост в рамките на ЕС, както и с цел установяване на законността на търговията в рамките на ЕС с „обработени екземпляри“.

В този контекст и с оглед на различните режими, приложими за всеки един от тези случаи, се препоръчва държавите членки да следват специфичните насоки по-долу за всеки един от следните случаи:

- търговия в рамките на ЕС с предмети от слонова кост (подточка i) по-долу),
- специфичните случаи на търговия в рамките на ЕС с „обработени екземпляри“ (подточка ii) по-долу).

i) Насоки относно търговията в рамките на ЕС с предмети от слонова кост

Търговията в рамките на ЕС с посочените в приложение А екземпляри обикновено е забранена по силата на член 8, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 338/97. В член 8, параграф 3 на държавите членки се разрешава дерогация от тази забрана при спазването на определени условия (посочени в букви а)—з). Употребата на термина „може“ в член 8, параграф 3 обаче ясно определя, че държавите членки не са длъжни да издадат сертификат за търговия в рамките на ЕС при изпълнението на тези условия (освен ако съгласно правото на Съюза не се изисква друго, както например при прилагането на принципа на пропорционалност). Когато решава дали да издаде сертификат или не, органът трябва да използва правата си за вземане на решения по своя преценка по подходящ начин.

Вследствие на това дори когато е изпълнено едно от условията, определени в букви а)–з), не може да се счита, че член 8, параграф 3 предоставя правото на сертификат за търговия в рамките на ЕС на всеки заявител. Освен това член 8, параграф 3 е подчинен на принципа на предпазните мерки и поради това, както беше обяснено по-горе, заявителят носи отговорността за доказване на законността и съответствието на дадена сделка с целите на Регламент (ЕО) № 338/97 на Съвета.

При получаването на заявление за търговска употреба на слонова кост в рамките на ЕС съгласно член 8, параграф 3 държавата членка е оправомощена съгласно правото на Съюза да откаже издаването на сертификат дори ако е изпълнено едно от условията, определени в букви а)–з), при условие че отказът е съвместим с принципа на пропорционалност (т.е. отказът е целесъобразен за защитата на видове от дивата фауна или флора или за гарантиране на тяхното опазване, както и че отказът не надхвърля необходимото за постигане на тази цел). Комисията и Експертната група на компетентните управителни органи по CITES са на мнение, че това се отнася за случаите, в които легитимността и съответствието на дадена сделка с целите на Регламент (ЕО) № 338/97 не са били доказани по безспорен начин от заявителя.

Държавите членки имат отговорността да избягват издаването на сертификати, които биха могли да улеснят незаконните дейности, и следователно следва да обработват тези заявления за търговия в рамките на ЕС по начин, който минимизира риска във възможно най-голяма степен. На държавите членки се препоръчва да гарантират максимален контрол при обработката на заявления за сертификати за търговия в рамките на ЕС и да тълкуват стриктно условията за издаване на такива сертификати особено за необработена слонова кост.

За тази цел се препоръчва държавите — членки на ЕС, да прилагат насоките относно „доказателство за законно придобиване“, съдържащи се в приложение I към настоящия документ, както и относно „маркиране, регистрация и други изисквания за издаване на сертификати“, съдържащи се в приложение II.

Основен елемент съгласно член 8, параграф 3, буква а) (т.е. екземпляри, които „са придобити или (...) въведени в Общността, преди за тях да са станали приложими разпоредбите, отнасящи се до видовете, вписани в приложение I към конвенцията или приложение В1 към Регламент (ЕИО) 3626/82 или в приложение А“) е лицето, подаващо заявление за издаването на сертификат за търговия в рамките на ЕС, да докаже, че екземплярите са били придобити или въведени в ЕС преди 18 януари 1990 г. за африкански слон и 1 юли 1975 г. за азиатски слонове. Ако такова доказателство не може да бъде предоставено от заявителя, не следва да се издава сертификат.

В случай че бъде издаден, сертификатът следва да описва съответния предмет достатъчно подробно, за да е ясно, че може да се използва само за съответния екземпляр — това е особено важно в случай на необработена слонова кост, която е вероятно да притежава по-малко отличителни белези. Освен това и когато законодателството⁽¹⁾ го позволява, държавите членки могат да обмислят събиране на данни, проверка и документиране на самоличността на заявителя и на купувача (напр. чрез съхраняване на копие от документите за самоличност). Би могло също така да се предвиди условие конкретно за търговията в рамките на ЕС с необработена слонова кост, което задължава продавача да уведомява органите за самоличността на купувача.

Когато се подават заявления за търговия в рамките на ЕС със слонова кост съгласно член 8, параграф 3, буква в), на държавите членки се напомня, че тъй като вносът на слонова кост (като лично имущество, а именно ловни трофеи) е възможен само по нетърговски съображения, не е възможно собствениците им да получат сертификат в рамките на Съюза съгласно член 8, параграф 3, буква в).

ii) Конкретни насоки относно търговията в рамките на ЕС с „обработени екземпляри“ от слонова кост

В Регламента на ЕС се съдържат конкретни разпоредби, уреждащи търговията в рамките на ЕС с „обработени екземпляри, които са придобити преди повече от 50 години“, определени в член 2, буква ц) от Регламент (ЕО) № 338/97 като „екземпляри, които са съществено изменени в сравнение с техния естествен суров вид за бижутерия, украса, изкуство, употреба или музикални инструменти повече от 50 години преди влизането в сила на регламента“, т.е. преди 3 март 1947 г., „и за които управителният орган на засегнатата държава е надлежно уверен, че са придобити при такива обстоятелства. Такива екземпляри се считат за обработени, само ако ясно попадат в една от посочените категории и не се налага по-нататъшно резбоване, занаятчийска обработка или промишлена обработка за постигане на предназначението им.“ „Обработените екземпляри“, както са определени в регламентите на ЕС за търговия с видове от дивата флора и фауна, често биват наричани „антики“. Въпреки това е важно да се отбележи, че антики, които са придобити преди 1947 г., но остават без съществено изменение в сравнение с техния естествен вид, не се определят като „обработени екземпляри“ съгласно Регламент (ЕО) № 338/97.

⁽¹⁾ Най-вече закони за защита на личните данни

Търговската употреба на „обработените екземпляри“ в ЕС се урежда съгласно член 8, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕО) № 338/97 и член 62, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 865/2006 на Комисията. Ако даден предмет отговаря на условията съгласно член 2, буква ц) от Регламента на Съвета, за да бъде приет като обработен екземпляр, не е необходим сертификат за търговската му употреба в рамките на ЕС.

С цел да се гарантира общото тълкуване на определението за „обработен екземпляр“ в държавите — членки на ЕС, Европейската комисия разработи вътрешни насоки по тази тема ⁽¹⁾ в сътрудничество с държавите — членки на ЕС. Тези насоки, които не са конкретно за слоновата кост, включват аспекти като приемливото доказателство, че активът е бил придобит преди 3 март 1947 г.; типични примери за предмети, които попадат в обхвата на определението „съществено изменени в сравнение с техния естествен суров вид“, и категориите „бижута“, „украза“ и др.; както и обновяването и „преработването“ на екземпляри.

Като цяло се препоръчва държавите членки да тълкуват строго определението за обработени екземпляри, като следват следните стъпки:

- собственикът на екземпляра, който желае да го продаде, първо трябва да докаже, че екземплярът е придобит „50 години преди влизането в сила на Регламент (ЕО) № 338/97“, т.е. преди 3 март 1947 г.,
- на второ място, фактът, че слонският бивник е монтиран върху плоча, щит или друга основа без никаква друга промяна на естествения му вид, не следва да бъде достатъчен продуктът да се счете за „обработен екземпляр“ съгласно член 2, буква ц) от Регламент (ЕО) № 338/97,
- на трето място, изискването съгласно член 2, буква ц), промяната да бъде извършена за „бижутерия, украса, изкуство, употреба или музикални инструменти“ следва също да бъде предмет на строго и задълбочено разглеждане, тъй като изглежда, че в някои от последните случаи художественият характер на промяната (като например значително резбоване, гравирание, вкарване или прикрепяне на художествени или използвани предмети и т.н.) не е бил ясен, при което не са спазени условията по член 2, буква ц),
- следва да се направи справка с изготвения от Европейската комисия документ с насоки относно „обработените екземпляри“ за по-нататъшни указания относно тълкуването на понятието.

В допълнение, макар за търговията с „обработени екземпляри“ в рамките на ЕС да не се изискват сертификати за търговия в рамките на ЕС, се препоръчва държавите членки да следят вътрешните си пазари за антични предмети от слонова кост, включително да извършват редовни проверки, за да се установи дали търговците разполагат с доказателства за възрастта и/или произхода на продаваните антични предмети от слонова кост, както и да разгледат възможността да задължат търговците да декларират възрастта и произхода на продаваните антични предмети от слонова кост както на уебсайтовете, така и във физическите щандове/магазините.

Накрая, следва да се отбележи, че за реекспорт на „обработени екземпляри“ от ЕС се изисква издаването на сертификат за реекспорт в съответствие с член 5, параграф 6, подточка i) от Регламент (ЕО) № 338/97 на Съвета. Препоръчително е държавите членки да използват насоките в раздел 3, подточка ii) при разглеждането на заявленията за сертификати за реекспорт на тези предмети.

⁽¹⁾ Вж. C(2017) 3108

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Доказателство за законно придобиване

Общи съображения

Както по отношение на сертификатите за реекспорт, така и на сертификатите за търговия в рамките на ЕС, заявителят е отговорен да докаже по задоволителен начин пред органа по CITES в съответната държава — членка на ЕС, че са изпълнени условията за издаване на документите, и по-специално, че екземплярите от слонова кост са били законно придобити ⁽¹⁾.

Тъй като заявленията за сертификати за реекспорт/търговия в рамките на ЕС може значително да се различават (от гледна точка на обстоятелствата на първоначалното придобиване на слоновата кост, количеството, което ще бъде реекспортирано/търгувано; и обявения произход/възраст на екземплярите), като цяло държавите членки ще трябва да направят оценка на доказателствата, представени от заявителя, за всеки отделен случай.

Макар да е ясно, че при всички случаи законното придобиване трябва да бъде доказано, държавите членки могат да обмислят следването на основан на риска подход при оценката на заявленията за реекспорт/търговия в рамките на ЕС със слонова кост. По отношение на сделките може да са необходими различни степени на контрол в зависимост от количеството на слоновата кост, което ще бъде реекспортирано/търгувано; формата на слоновата кост (напр. антични предмети, обработена или необработена слонова кост); обстоятелствата, при които слоновата кост е била първоначално придобита (напр. като част от търговска сделка или като подарък/наследство); и датата на първоначалното придобиване. От държавите членки ще се изисква да разчитат на собствената си преценка при определянето на вида/броя на необходимите доказателства в подкрепа на заявлението въз основа на естеството на конкретната сделка.

Държавите членки следва да прилагат по-висока степен на контрол при сделки с цел търговия в рамките на ЕС с необработена слонова кост, например при заявления, отнасящи се до необработени бивни или по-големи необработени парчета слонова кост, и по-специално, когато заявлението се отнася до повече от един цял бивник/предмет. Държавите членки могат също така да обмислят прилагането на по-висока степен на контрол спрямо заявления за сертификати за търговия в рамките на ЕС с необработена слонова кост, която е придобита сравнително скоро или като част от търговска сделка (а не като подарък или наследство).

Важно е да се отбележи, че видът на доказателството за законен произход ще зависи от начина на придобиване. Например:

- ако предметът от слонова кост е бил внесен от самия заявител преди влизането в сила на Конвенцията, от заявителя може да се изисква да докаже, че е живял или работил в държавата на износ. За доказателство, че заявителят е живял в чужбина, могат да се приемат стари снимки, договори, извлечения от удостоверения за раждане, извлечения от регистъра на населението или декларации от заявителя и/или членове на неговото семейство. Заявителят също така ще трябва да докаже, че предметът от слонова кост е бил придобит/внесен в ЕС по законен начин (вж. *Видове доказателства по-долу*),
- ако предметът от слонова кост е бил закупен в ЕС, заявителят трябва да докаже, че предметът е бил придобит по законен начин или че отговаря на изискванията за обработен екземпляр, датиран преди 1947 г. (вж. *Видове доказателства по-долу*).

Видове доказателства

Като цяло следва да се отдава предпочитание на следните доказателства в подкрепа на сертификати за реекспорт и сертификати за търговия в рамките на ЕС:

- оригинално разрешително за внос по CITES, издадено на заявителя и заверено от митницата, или оригинални документи за внос (напр. митнически документи). Ако е възможно, документите следва да бъдат сравнени с информацията в съответните бази от данни, например националните митнически бази данни или базите данни с издадени разрешителни по CITES,
- сертификат за търговия в рамките на ЕС. В такъв случай следва да се направи консултация с издаващата сертификата държава — членка на ЕС, за да се провери валидността на въпросния сертификат. Когато предоставената информация за сертификата за търговия в рамките на ЕС е неясна или в случай на съмнения/опасения по отношение на валидността на сертификата/законността на слоновата кост, от заявителя и/или от издаващия орган следва да бъде поискана допълнителна информация. Могат да бъдат изискани допълнителни доказателства, ако например в сертификата липсват идентификационни маркери (напр. снимки, описателни данни, информация за тегло/дължина на бивните) или ако сертификатът е бил издаден твърде отдавна. Държавите членки могат да изискат доказателства, предоставящи допълнителни данни за предмета и неговото минало, които не са отбелязани в сертификата за търговия в ЕС. Може също така да бъде изискана разписка или документ за прехвърляне, особено ако сертификатът е специфичен за сделката, за да се докаже, че настоящият собственик е придобил екземпляра директно от притежателя на сертификата,

⁽¹⁾ Вж. член 5, параграфи 3 и 6 от Регламент (ЕО) № 338/97 за сертификати за реекспорт; а за сертификати за търговия в рамките на ЕС — член 8, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 338/97 във връзка с член 59 от Регламент (ЕО) № 865/2006.

- резултати от радиовъглеродно датироване/изотопен анализ за определяне на възрастта (както и на произхода) на екземпляра ⁽¹⁾, като се има предвид, че само по себе си определянето на възрастта не е достатъчно доказателство за законно придобиване,
- експертно становище под формата на определяне на възрастта от страна на признат независим експерт, като например лице, свързано с университет/научноизследователска институция, консултант към съда/одобрен консултант в хода на съдебен процес или одобрен/признат експерт ⁽²⁾. Експертното становище може да се счита за задоволително доказателство както по отношение на обработената, така и за необработената слонова кост (когато например не може да се използва съдебно-технически анализ). За антични предмети от обработена слонова кост определянето на възрастта може да се извърши въз основа на стила на резбоване и техниките на занаятчийска обработка.

Когато горепосочените доказателства не са налични, от заявителите следва да се изисква представянето на комбинация от други форми на доказателства за доказване на законно придобиване (вж. другите форми на доказателства по-долу). Държавите членки следва да изискат от заявителя да представи възможно най-много различни видове доказателства в подкрепа на заявлението. Както беше отбелязано в *Общи съображения* по-горе, броят и видът на доказателствата, които ще представляват задоволително доказателство за придобиването, ще зависят от естеството на заявлението и свързания риск. Когато заявлението за издаване на сертификат за търговия в рамките на ЕС касае търговски количества необработена слонова кост, държавите членки следва да обмислят приемането само на доказателствата, посочени в първите три подточки по-горе.

Други форми на доказателства, които могат да представляват достатъчно доказателство за законно придобиване, включват (за предпочитане комбинация от) следните:

- оригинално разрешително по CITES за износ от държавата на износ или оригинален документ за износ (напр. митнически документ). Ако е възможно, документите следва да бъдат сравнени с информация в съответните бази данни,
- за „обработени екземпляри“, съдържащи слонова кост, документ от одобрен/признат експерт,
- разписка или фактура, документ за подарък или документи за наследяване, като например завещание,
- стари снимки на предмета от слонова кост (с дата, разпознаваемо лице или място на произход), старо разрешително за лов (или други документи, свързани с лов), застрахователни документи, писма или стари публични документи (като например вестникарски статии или други оригинални доклади/публикации, които осигуряват доказателства за произхода на екземплярите),
- други помощни доказателства в подкрепа на обяснението за законно придобиване, като например доказателство за работа на лицето, което е придобило екземпляра (например в Африка) или копия на печати от паспорти,
- свидетелски показания/клетвена декларация или подписана декларация от собственика. Държавите членки може да обмислят възможността да изискат от заявителя да представи клетвена декларация в подкрепа на издадения сертификат, в която се указва, че заявителят е наясно с последствията от даването на декларация с невярно съдържание. Свидетелските показания/клетвената декларация все пак следва да бъдат подкрепени от други доказателства, като например снимки или разписки/фактури,
- за обработени екземпляри или музикални инструменти, произведени в ЕС, е необходимо потвърждение от производителя или от експерт, че инструментът е бил произведен на територията на държава — членка на ЕС, преди датата на съответното включване в CITES.

Когато въз основа на представените от заявителя доказателства в подкрепа на заявлението за издаване на сертификат за реекспорт/търговия в рамките на ЕС все още са налице съмнения по отношение на законното придобиване на съответната слонова кост, държавите членки следва да се консултират с независим експерт или да изискат съдебно-техническа експертиза за потвърждаване на възрастта на екземпляра; разходите следва да се поемат от заявителя.

⁽¹⁾ Насоките на Службата на ООН по наркотиците и престъпността (СНПООН) относно методите и процедурите за вземане на проби и лабораторен анализ на слонова кост включват преглед на възможностите за лабораторни тестове, както и насоки относно вземането на проби за изпитване, включително списък на необходимите материали и оборудване за вземане на проби от слонова кост (вж. СНПООН. (2014 г.) *Guidelines on Methods and Procedures for Ivory Sampling and Laboratory Analysis* (Насоки относно методите и процедурите за вземане на проби и лабораторен анализ на слонова кост). Организация на обединените нации, Ню Йорк, по-специално 14.2.2 Изотопи (стр. 30 и сл., както и стр. 46); налични на адрес: https://www.unodc.org/documents/Wildlife/Guidelines_Ivory.pdf).
Срвн. също уебсайта www.ivoryid.org

⁽²⁾ Ако се използва експертно становище от аукционни къщи, е възможно да възникнат потенциални конфликти на интереси, поради което подобно използване трябва да се обмисли внимателно.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Маркиране, регистрация и други изисквания за издаване на сертификати

Съгласно правото на ЕС преди да бъде предоставен сертификат за търговия в рамките на ЕС не е задължително трайното маркиране на предмети от слонова кост, но то вече се прилага от някои държави членки. В допълнение разрешителни за внос и сертификати за реекспорт могат да се издават от държави — членки на ЕС, за някои предмети от слонова кост само ако те са маркирани (вж. член 64, параграф 1, буква г) и член 65, параграф 1 от *Регламент (ЕО) № 865/2006*), като Резолюция 10.10 (Rev. CoP17) на CITES също насърчава маркирането на „цели бивни от всякакъв размер и нарязани парчета слонова кост, по дълги от 20 cm и по-тежки от 1 kg“.

В този контекст се препоръчва държавите членки да обмислят постоянното маркиране на: i) цели бивни от всякакъв размер и ii) нарязани парчета слонова кост, по дълги от 20 cm и по-тежки от 1 kg. Маркирането позволява сертификатът да бъде свързан със съответните предмети от слонова кост и подобрява проследимостта в системата.

Препоръчително е тази маркировка да се извършва в съответствие с *Резолюция 10.10 (Rev. CoP17) на CITES*: „цели бивни от всякакъв размер и нарязани парчета слонова кост, по дълги от 20 cm и по-тежки от 1 kg, се маркират посредством шамповане, неизтриваемо мастило или друга форма на постоянно маркиране, като се използва следната формула: двубуквен код по ISO на държавата на произход, последните две цифри на годината/серийния номер за годината/тегло в килограми (напр. KE 00/127/14). Известно е, че различните държави имат различни системи за маркиране и може да прилагат различни практики за определяне на серийния номер и годината (която например може да е годината на регистрацията или възстановяване), но всички системи трябва да генерират уникален номер за всяко парче маркирана слонова кост. За цели бивни този номер трябва да бъде поставен върху частта от бивника, която е била обхваната от кожата (lip mark), и подчертан с цвят в светъл нюанс.“

В Резолюцията се посочва, че маркировката следва да указва държавата на произход; ако тази държава не е известна, когато държава — членка на ЕС, поставя маркировката, посоченият код по ISO следва да бъде този на държавата на маркировка. Държавите членки могат да сметат за необходимо да определят, че притежателят/собственикът на слоновата кост трябва да покрие разходите за трайното маркиране.

След като предметът е бил трайно маркиран, кодът следва да се въведе в електронна база данни заедно с номера на сертификата и цялата съответна информация, като например дължина, тегло и статус преди влизането в сила на Конвенцията, за да се улесни проверка в бъдеще. Информацията следва да бъде регистрирана на национално равнище, когато е възможно. Ако информацията се регистрира на регионално/местно равнище, следва да има механизъм за споделяне на информация с централния (национален) орган по CITES, който да упражнява надзор. След маркиране се препоръчва също така предметите да бъдат фотодокументирани, а документите и снимките да бъдат съхранявани заедно.

Държавите членки са съобщили за проблеми при проверката на валидността на сертификатите за търговия в рамките на ЕС, които затрудняват потвърждаването на идентичността на съответните екземпляри (за необработени бивни). За справяне с тези проблеми е препоръчително държавите членки да:

- изискват фотодокументиране на екземплярите от слонова кост (особено за цели необработени бивни) и когато това се допуска от националните системи, да гарантират, че снимките са прикрепени/приложени към съответния сертификат за търговия в рамките на ЕС. Снимките следва да бъдат сканирани и да се съхраняват заедно със документите за издадения сертификат. Сред белезите, които биха могли да бъдат документирани (и които ще помогнат за идентифицирането) са характерно оцветяване, пукнатини или други повреди; кривината на бивните; и основата (напр. гладко отрязана или назъбена). Снимки на целия бивник и на основата биха били полезни. В случай че по бивника е нанесено гравирание, следва да се включи и снимка, която показва подробности и разполагането му върху бивника. От особена важност е наличието на снимки на слоновата кост, за която е издаден сертификат, когато слоновата кост не е маркирана,
- сертификатът трябва да съдържа и информация относно това как са измерени теглото и дължината на предмета от слонова кост, както и обиколката на основата. Що се отнася до теглото, съответната информация включва сведения кога е било определено теглото (бил ли е претеглен предметът при издаване на сертификата или за теглото е използвана по-стара информация?) както и дали теглото включва всички приспособления по бивника (като например

капачка върху основата или приспособение за закачане на бивника към стена), които могат да бъдат отстранени при следващо претегляне. По отношение на дължината съответната информация включва сведения дали посочената дължина е външна или вътрешна, както и дали е от върха към основата (или друг вид измерване),

- трябва да се запишат както броят на съответните предмети, така и количеството в тегло (kg) (тъй като размерите на предметите значително варират).
-